

Lunds Universitet
Sociologiska Institutionen

”Den Skräckblandade Förtjusningen”

- *En tematisk analys om True Crime som populärkulturellt fenomen med fokus på
motivationen bakom konsumtion och kreation*

Författare: Johan Hällström
Kandidatuppsats: SOCK08, 15 hp
Vårterminen 2021
Handledare: Jan Mewes

Abstrakt

Författare: Johan Hällström

Titel: "Den Skräckblandade Förtjusningen"- En tematisk analys om True Crime som populärkulturellt fenomen med fokus på motivationen bakom konsumtion och kreation

Kandidatuppsats SOCK08, 15 hp

Handledare: Jan Mewes

Sociologiska institutionen, vårterminen 2021

True Crime tycks med tiden bara växa mer och mer som populärkulturellt fenomen. Att konsumera underhållningsmedia vars huvudsakliga innehåll innefattar redogörelser, förklaringar och diskussioner kring ofta våldsamma brott är något som uppenbarligen lockar. Vi får genom dokumentärer, podcasts och filmer se, läsa och höra om inblandade gärningspersoner och offer och de morbida situationerna som kan uppstå. Syftet med denna studie är att, utifrån insamlade data från enkäter och intervjuer, kunna diskutera, kritisera, ställa hypoteser och analysera de bakomliggande förklaringarna kring vad som motiverar och lockar individer till att konsumera och skapa True Crime media och vad dessa kan ha för relation till kriminologisk och sociologisk teori. Målet med uppsatsen är även att diskutera True Crime som ett växande populärkulturellt fenomen samt vad det potentiellt kan betyda för vår syn på brott.

Empirin består både av skriftliga kvalitativa intervjuer samt insamling av kvantitativ data via en enkät. Intervjun har i syfte att få en inblick in i True Crime podcast kreatörers reflektioner kring olika infallsvinklar av True Crime. Enkätens syfte är att på ett liknande vis nå konsumenterna av True Crime media. Metoden består även av att undersöka tidningsartiklar, rapporter, debatter och liknande för att få en förståelse kring True Crime som fenomen och för att stärka mina hypoteser. För att stärka diskussionen och anknyta till tidigare kriminologiskt och sociologiskt relevant forskning använder jag mig av ett antal kriminologiskt relevanta författare och teorier. Exempelvis teorin om Morbid nyfikenhet (Oosterwijk, 2017) och dess betydelse för konsumtion av brottsrelaterad media, jag anknyter även till teorier om brotts förförande och romantiserade effekt (Katz, 1988). Vidare diskuterar jag även fascinationen av specifikt mord och våldsbrott i True Crime media utifrån sociologisk teori relaterad till social kalkyl (Collins, 1992). Idén är här att diskutera hur mord och våldsbrott bryter mot våra interna sociala kalkyler och moral och det är därför det fascinerar extra mycket. Studien tar

även upp ett antal diskussioner kring kvinnors konsumtion av True Crime, den potentiella effekten True Crime kan ha på vår syn på brott, samt hur True Crime kan ha en förberedande effekt där vi bemöter och värderar faror.

Resultaten av forskningen påvisade att konsumenter av True Crime media motiveras av en vilja att förstå de psykologiska nyanserna bakom ett brott, att förbereda inför fara och bemöta sin rädsla samt att många motiveras av den spännande naturen i brott. Studien påvisar även att den stora majoriteten av konsumenter av True Crime är kvinnor. Den visar även att majoriteten tycker att True Crime media kan vara otäckt och ungefär 53 % själva är rädda för att utsättas för brott. Trots detta väljer de att konsumera True Crime.

Nyckelord: True Crime, Morbid nyfikenhet, Brott som underhållning, Konsumtion & Kreation, The Thrill, Social Kalyl

Innehållsförteckning

Inledning	5
Syfte & Frågeställning	7
Teori	8
Tidigare forskning	9
Avgränsning	13
Metod	14
Urval	16
Material & Analys Utförande	17
Etiskt övervägande	18
Resultat	20
Diskussion & Analys	26
Förslag till framtida forskning	31
Slutsats	32
Källor	33

Inledning

”Man kan känna ”det kunde ha varit jag”, och om det var jag, Vad skulle jag ha gjort?”

”Skälen att konsumera TC är nog många. Dels psykologin bakom brott, varför ett visst brott har begåtts.”

Här citeras en del av de svar som gavs som respons till en utav uppsatsens metoder i form av intervjufrågan *”vad tror du lockar/motiverar individer till att konsumera True Crime?”*.

Individerna som svarade på frågan är kreatörer av två av de mest populära och inflytelserika svenska True Crime podcasterna. Anledningen till varför just dessa citat på sätt och vis introducerar detta arbete, är att de är några av de svar som kan ses som en representation av uppsatsens underliggande fråga och diskussion. Vad är det egentligen som får individer att lockas till berättelser om vad som ofta är morbida och skrämmande händelser och vad är det som får kreatörerna att skapa media som just uppfyller denna hunger efter True Crime. Dessa frågor är några som jag funderat på länge och målet med detta arbete blir att diskutera, analysera och fundera kring dessa frågor utifrån egen insamlad data samt tidigare forskning och relatera detta till kriminologiska och sociologiska teorier, diskussioner och tankar.

De förutnämnda citaten tycks tyda på att fascinationen är resultatet av en djupt gående empati och en överlevnadsinstinkt som triggar den del av oss som försöker resonera och planera inför en farlig situation.

Det andra citatet resonerar kring fascinationen som är grundad i ett intresse av att förstå sig på de psykologiska faktorerna bakom ett brott.

Svaren är tappra försök att besvara den stora frågan kring vad det är som lockar människor att konsumera True Crime, att förstå sig på och tänka utifrån inte bara offrets utan även gärningspersonens perspektiv. Man kan även se intresset av att gräva sig in i psyket hos en person som utsatt en annan person för horribla ting, att analysera och fundera kring vad det egentligen är som får en individ att beröva en annan person livet och att fundera kring vad som stoppar en själv från att träda över den gränsen.

I en krönika publicerad i Svenska Dagbladet (Svd, 2016) skriver författaren hur media har en tendens att lägga sitt fokus på mördarna eller gärningspersonerna och dessvärre sällan offret och de som drabbas runt omkring. Det är mördarna som det skrivs om, görs tv serier om och som man fascinerar av. Jag citerar här krönikören *”Det är hos mördarna vi förhoppningsvis kan finna svaret på gåtan varför de gjorde det och i något slags utopi förhindra liknande*

brott". Kan detta citat förklara fascinationen till varför True Crime säljer? Är individers fascination ett resultat av medias uppmärksammande eller ligger intresset djupare i individen utifrån egna upplevelser, erfarenheter och föreställningar? Kan det vara så att brott fascinerar och skapar en biologisk, kanske omedveten respons där vi bedömer faror? Är det vår empati och sympati som kan få vissa att reagera starkare och skapa en fascination av att förstå sig på inte bara offret utan även gärningspersonen? Kan kriminologiska teorier om brottslighet och brotts natur förklara vad som lockar med brott och kan dessa teorier potentiellt förklara konsumtionen av True Crime. Alla dessa frågor är valida när man diskuterar True Crime och den växande populariteten och vad som motiverar både konsumenter och kreatörer.

"Brott och mord kan väcka mycket ilska och ofta grundar den sig i att man inte förstår anledningarna bakom. Det vill vi skapa är förståelse kring. Så att människor som lyssnar på vår podd kan fatta informerade beslut". Så här svarade en av podcastkreatörerna när jag frågade vad som fick dem att skapa och fortsätta med sina podcasts. Här utgår de från idén att känslor och emotioner motiverar och att konsumenterna ofta motiveras av att förstå och kreatörerna motiveras av att skapa förståelse. Jag kan dra slutsatsen utifrån dessa olika citat och diskussioner att det inte endast finns en anledning till varför True Crime konsumeras och skapas utan många individuellt subjektiva uppfattningar och tankar. Därför blir inte syftet att definitivt och objektivt konstatera eller fastställa en singular fulländad förklaring, utan snarare att diskutera och fundera kring en större mängd infallsvinklar och därifrån försöka hitta svaret eller svaren på frågeställningen och diskutera detta utifrån relevant forskning och litteratur. Inflytelserika kriminologiska och sociologiska klassiker så som Jack Katz (1988), Randall Collins (1992) och Tim Newburn (2017) och deras teorier har även använts för att diskutera True Crime fenomenets relevans i relation till sociologisk och kriminologisk teori.

Syfte & Frågeställning

På senare år har True Crime blivit ett allt större fenomen med en oräknelig mängd av podcasts, dokumentärer och internetsidor dedikerade till detta nischade intresse. I Aftonbladet argumenterades det för att True Crime ska ha brutit sig igenom in i den stora populärkulturen efter succédokumentären ”Making a murderer” (Aftonbladet 2017).

Trots, eller kanske tack vare det växande intresset och uppmärksamheten som True Crime har fått de senaste åren, så finns det en även en del kritik. En artikel på SVTs nyhetssida (Svt 2019) diskuteras hur anhöriga till de offer vars historia blivit en del av True Crime program nu framför hård kritik mot fenomenet och menar att det är oetiskt att skapa nöjesmedia av en tragedi. En annan artikel (Svt 2019) menar att det är just denna morbida tragedi som lockar till konsumtion av True Crime media.

Mitt syfte med denna uppsats är att försöka förstå varför True Crime har blivit ett populärkulturellt fenomen och vad som motiverar konsumenterna, men även vad som motiverar kreatörerna av True Crime. Jag har under min forskning, fram till denna punkt, funnit att dessa olika infallsvinklar och perspektiv hänger ihop och bildar en röd tråd. Det finns alltså ett tydligt samband mellan vad som motiverar personer på ett individuellt plan till såväl skapande som konsumtion och varför True Crime har blivit en del av populärkulturen.

Frågan blir då vad det egentligen är som lockar individer att fascineras av vad som ofta är morbida, våldsamma och hemska historier? Det är just denna fråga som fascinerade mig till att genomföra detta arbete. Att förstå vad som lockar individer till morbida historier om våld och brott, att förstå hur något som kan skrämna oss samtidigt kan fascinera oss. Detta ämne är relevant och intressant då True Crime är ett relativt modernt populärkulturellt fenomen där det finns mycket potential till att förstå sig på människor på ett psykologiskt plan. Vidare så kan man försöka förklara fenomenet utifrån ett sociologiskt och kriminologiskt perspektiv i diskussionen kring True Crimes lockande natur där man exempelvis kan diskutera fenomenet *The Thrill* (Katz, 1988) och kan där hitta kopplingar mellan den positivt stimulerande effekten av brott och benägenheten till konsumtion av brottsrelaterad underhållning. Vidare blir forskning kring morbid fascination relevant (Oosterwijk, 2017) för att kunna förklara hur det kommer sig att morbid underhållning såsom True Crime är populärt. Man kan här även fråga sig huruvida True Crime media har en avtrubbande effekt på vad som triggar emotionella responser? Kan True Crime och människors fascination av densamma förklara hur det kommer sig att media ofta förmedlar en sensationell och morbid vinkel av brott? Kan det vara

så att tragedi och våld säljer? Dessa är alla valida frågor och mitt syfte är att främst fokusera på hur det kommer sig att individer lockas av True Crime både som konsumenter och kreatörer och psykologin bakom detta samt de potentiella kriminologiska och sociologiska förklaringarna till detta vilket i sin tur kan ge insikt till varför True Crime har blivit en genre som vuxit i popularitet. Min frågeställning lyder därför såhär:

Hur kommer det sig att True Crime har blivit ett populärkulturellt fenomen och vad kan det ha för påverkan på synen på brott? Vad är det som motiverar konsumenter till att konsumera True Crime och kreatörerna till att skapa True Crime media? Vilka sociologiska samt kriminologiska teorier och hypoteser kan användas för att förklara fascinationen för True Crime?

Teori

I detta avsnitt så kommer jag presentera några utav de mest relevanta teorier som låg till grund för det tematiska fokus som arbetet hade. I mitt val av relevant teori så använde jag mig huvudsakligen av kriminologiskt och sociologiskt relevant kurslitteratur samt även forskningsmaterial från internet.

Den första teorin i detta avsnitt är **Information gap theory** (Oosterwijk, 2017). Denna teori handlar i huvudsak om diskrepansen mellan vad vi vet och vad vi vill veta. Oosterwijk diskuterar denna teori i relation till fenomenet morbid nyfikenhet och menar att vår strävan efter negativt stimuli handlar om just diskrepansen mellan vad vi vet och vill veta. Det är en form av nyfikenhet och vilja att lära sig och skapa vetande för att stänga kunskapsgapet. Denna teori kan användas för att förklara benägenheten till att lockas av brottsrelaterad media då True Crime ofta innefattar perspektiv, detaljer och insikter som endast presenteras ytligt i main stream median.

Nästa teori är den så kallade **The Thrill** (Katz, 1988) som handlar om hur brottslighets spännande och romantiserade natur och positiva stimuli kan potentiellt förklara brottsligt beteende. Positiva emotionella och fysiska responser så som spänning och adrenalin kan möjligtvis förklara brottsligt beteende och på liknande vis förklara vad det är som lockar och fascinerar med brott. Denna teori är en del av en klassisk kriminologisk litteratur och är

därmed ytterst relevant och intressant i diskussionen kring vad det egentligen är som attraherar individer till konsumtion av brottsrelaterad media och underhållning..

Teorierna bakom *Morbid Curiosity* (Oosterwijk, 2017), (Edwards, 2020) är ett utav de begrepp som jag anser är mest relevant för min forskning om konsumtion av True Crime media. Begreppet och teorierna existerar i huvudsak för att diskutera och förklara varför morbida, våldsamma och negativa former av stimuli lockar oss. Detta är relevant då det kan ge en vetenskapligt grundad förklaring till varför konsumtion av media med morbida teman, och därmed även True Crime, är populärt. Olika forskning presenterar morbid nyfikenhet på olika sätt. Exempelvis så attribueras fascinationen av det morbida till individers benägenhet till att dras till negativt stimuli (Oosterwijk, 2017) alternativt så handlar det om en nyfikenhet av en historiskt och kulturellt närstående eller relevant händelse, denna ide kallas perceptual curiosity (Edwards, 2020).

Social Kalkyl är det sista teoretiska begreppet som jag kommer ta upp i detta avsnitt. *Social kalkyl* (Collins, 1992) handlar främst om hur våldsbrott och mord bryter mot den socialt kalkylerande delen av människor som värderar konsekvenser, skador och moraliska övervägande innan den begår en handling. Just mord bryter mot denna interna beräknande del av oss och detta kan då förklara varför mord är ett så pass medialt uppmärksammat fenomen. Det är något som är för många ofattbart vilket gör det så pass spännande och fascinerande.

Tidigare forskning

Tidigare forskning inom ämnet om brottsrelaterad underhållning stärker sentimentet av att True Crime är ett växande fenomen. Exempelvis presenteras det i den Australiensiska tidskriften *Elon Law* (Boorsma, Megan 2017) en artikel som diskuterar både den stigande populariteten för True Crime, men även den potentiella effekten denna typ av media kan ha på individers syn på rättssystemet. Författaren menar att True Crime och dess tillgänglighet har utvecklats tillsammans med teknologin och har därmed blivit mer populär. Att läsa om brott och konsumera denna typ av media är och har blivit mer lättillgängligt i relation till utvecklingen i samhället i stort. Tillsammans med teknologi och medias tillgänglighet så finns allt fler möjligheter att söka information som annars inte hade varit tillgänglig.

Att brott framhävs i form av underhållningsmedia är inte något som är nytt för världen. Den brittiska webbplatsen deadgoodbooks (2017) kartlägger, i en artikel, att den första uppmärksammade True Crime romanen publicerades redan 1966 (Linskey, 2017) och blev en stor succé med miljontals sålda exemplar. Sedan dess har fenomenet endast växt i popularitet och med hjälp av internet, blivit extremt lättillgängligt. Den stora frågan kvarstår ännu -varför är True Crime och kriminalitet som underhållningsmedia så populärt? Vad är det som faktiskt lockar och vad har det för betydelse för synen på brott? I en artikel publicerad på Rasmussen University's hemsida så försöker författaren kartlägga den psykologiska bakgrunden bakom samhällets och individernas "besatthet" av True Crime (Scherman, 2019). I artikeln hänvisar författaren till experter inom området, såsom kriminologer och advokater. Försvarsadvokaten Michael A. Dyer citeras i artikeln och påstår att fascinationen i grunden handlar om ett sökande efter vissa specifika aspekter av brott som utelämnas av traditionell media, både i form av morbida detaljer men även i form av historier som inte fått någon större medial uppmärksamhet. True Crime fantaster är ute efter detaljerna som omringar ett brott för att få en inblick in i en värld av akter och händelser som kan vara ofattbara. I artikeln så tar advokaten Marc Lamber upp idén att fascinationen grundar sig i att brott är något som är bortom de flestas verklighet och att många därför fascinerar av vad som får andra att begå brott och vad konsekvenserna är.

I relation till diskussionen om brotts lockande natur på en mer individuell nivå så kommer diskussioner kring morbid nyfikenhet upp. En rapport av Emily Edwards (2020) diskuterar fascinationen av morbida teman i populärkulturen och hur den presenteras i media. Fokuset låg särskilt på en diskussion kring varför turister ofta dras till platser med en morbid historia genom att fundera kring fenomenet morbid curiosity. Den mest relevanta poängen som tas upp är hur individers fascination av morbid media kan beror på så kallad "perceptual curiosity" vilket kan sammanfattas som en fascination av händelser som är del av en persons omgivning och som någon har upplevt. Detta fenomen kan tänkas på sätt och vis kunna förklara varför True Crime är så lockande. Det är i grunden en form av nyfikenhet och fascination av händelser i historien där individer finner intresse i att få en perceptuell stimulation av att ta del av en historia och en annan persons upplevelse.

Vidare så diskuteras det i en studie av Oosterwijk (2017) kring i vilken utsträckning individer söker sig till negativt stimuli. Exempelvis i vilken utsträckning man söker sig till media som skildrar våld, död eller liknande. Sammanfattningsvis påvisar studien att individer har en

tendens att medvetet utsätta sig eller söka efter negativa skildringar. Detta kan förklara individers benägenhet att söka sig till True Crime media. Oosterwijk diskuterar i studien (2017) hur negativitet och morbiditet har potential att locka och fascinera individer samt framför hur man reagerar och väljer att se på stimuli som hanterar död och våld. Studiens resultat tydde på en tendens hos individer till att medvetet utsätta sig själva för ”negativa” ämnen, bilder eller historier. Detta fenomen kallas morbid curiosity eller morbid nyfikenhet och kan potentiellt leda till förståelsen för True Crime konsumtion. Varför detta fenomen existerar i den grad som det gör är omdiskuterat och studien presenterar ett par olika hypoteser. En av dessa är att den morbida nyfikenheten handlar om en vilja eller en strävan efter att fylla tomrummet mellan vad man vill veta och vad man i tillfället faktiskt vet. Detta kallas information gap theory och i relation till True Crime media, så kan man ställa en hypotes att nyfikenheten som uppstår i diskrepansen mellan de detaljer som presenteras i mainstream media och de detaljer som finns där ute och som presenteras i alternativ media är en motiverande faktor då individen försöker ”close the information gap”. En annan faktor till morbid nyfikenhet som tas upp är korrelationen mellan sensationssökande och fascination kring negativt stimuli och faktumet att det inte finns ett samband mellan intresse och upplevelsen av behaglighet eller uppskattning. Forskning fann att individer kunde finna obehaglig media eller konst både intressant och obehagligt på samma gång. På samma vis så är True Crimes i dess grundläggande form både bortstötande och lockande på samma gång då ämnet är skrämmande medan presentationen i grunden är en form av underhållning.

När man diskuterar brott som underhållning så blir diskussioner kring brotts natur intressanta. En utav de klassiska böckerna i kriminologisk forskning är Jack Katz, *Seduction of Crime* (Katz, 1988). Bokens huvudsakliga tes består av en diskussion kring de situationsbundna och bakomliggande faktorerna för brottsligt beteende. Katz lägger ett särskilt fokus på emotionella och känslobaserade impulser hos gärningspersoner och vad de kan ha för betydelse i deras val att bruka våld eller begå ett brott. Författaren menar att den potentiellt positiva och stimulerande effekten som upplevelsen av att begå ett brott potentiellt framkallar kan förklara varför brott begås till att börja med. Det finns spänning, adrenalin och ilning i brott. På samma vis så kan liknande faktorer attribueras till vad som lockar individer till att konsumera och fascineras av True Crime media och konsumtionen av brott som underhållning. Genom att titta på hur Katz attribuerade den stimulerande effekten av brott i relation till brottsligt beteende så kan vi få ett bättre förstående för vad som lockar konsumtionen av brottsrelaterad

media såsom True Crime. Brott i sig har en förförande effekt i form av spänning och mysterier.

Randall Collins bok *den sociologiska blicken* (1992) innefattar diskussioner, reflektioner och problematiseringar av många sociologiska teorier och tankar. Boken inkluderar även ett flertal diskussioner kring brottslighet. Särskilt relevant för detta arbete är Collins diskussion om mord. Collins tanke är att mord bryter mot en grundläggande intern social kalkyl och moral där gärningspersonen inte tänker över de potentiella konsekvenserna eller moraliska frågorna som finns. Denna teori kan även appliceras på fascinationen av att konsumera media med fokus på andra liknande brott med en våldsamt natur såsom misshandel och sexuella övergrepp. I relation till True Crime så är tanken att de handlingar, vars gärningsperson saknar den sociala kalkylen och de moraliska och konsekventa övervägandena, är lockande för att de bryter mot människans grundläggande natur och blir därför mer spännande och mysteriskt samt psykologiskt intressant. Agerande som saknar Social kalkyl tenderar även att sakna övervägande av konsekvenser och moral. Det bryter mot den vanligt förekommande sociala kalkyleringen där vi överväger våra val kring vinst och förlust och blir därför en aspekt av media som lockar.

Enligt tidigare forskning så finns en klar överrepresentation av kvinnor hos True Crime konsumenter. I en artikel publicerad på Sveriges radios hemsida presenteras och diskuteras True Crime med hänvisning till socialpsykologisk forskning (SR, 2018). Artikeln presenterar en Amerikans forskning inom ämnet där forskaren Amanda Vicary från Wesleyan University i Illinois upptäckte att det finns en del specifika egenskaper med True Crime som lockar just kvinnor. Rapporten visade på att kvinnor är mer benägna att delta aktivt i True Crime diskussioner, att recensera True Crime relaterad media på nätet samt att kvinnor generellt var intresserade av psykologiska diskussioner eller diskussion kring varför och hur gärningspersoner begår brott. Författaren av rapporten och forskningen menar att denna överrepresentation kan bero på att kvinnor söker sig till förklaringar av brott som en form av överlevnadstaktik där de försöker kartlägga vilka faror som finns, hur man upptäcker röda flaggor samt hur de kan undvika eller hantera en potentiell situation där de själva riskerar bli ett offer. Det kan i grunden handla om en rädsla för att bli utsatt för ett brott och hoppet om att man någonstans i True Crime media kan lära sig något som kan hjälpa en i en sådan situation. I en artikel skriven på BBC's hemsida (BBC, 2017) så citeras kriminologen Gemma Flynns påstående att överrepresentation av kvinnor som True Crime intresserade, möjligtvis

kan bero på att kvinnor finner en form av komfort i att möta sina rädslor. Att förstå sin värsta rädsla kan ge ett visst lugn då man kan lära sig så mycket som möjligt om situationen så att man är förberedd.

I relation till True Crimes potentiella konsekvenser så använde jag en artikel från Svt nyheter (2019) där artikeln citerade och diskuterade kulturnyheterens reflektioner kring True Crime som ett mediefenomen och som underhållning. Granskningen visar att vittnesmål, intervjuer och annat material användes i populära True Crime podcasts vars existens och offentliga publicering ofta skedde utan att berörda familjer informerades. Artikeln menar att det finns en oetisk vinkel kring att använda andra människors trauman för att skapa underhållning. Att försköna en hemsk situation eller att presentera den under ett ljus av underhållning.

Avgränsning

Under genomförandet av detta arbete så valde jag att lägga fokus på den specifika aspekten av konsumtion och skapande av True Crime. Det är alltså intresset för den subjektiva uppfattningen av vad som lockar och motiverar som ligger till grund för denna uppsats. Vidare öppnas tillfällen till att utifrån tankar, reflektioner och hypoteser hos kreatörer och konsumenter diskutera varför True Crime är ett växande populärkulturellt fenomen och även vad det innebär i en sociologisk och kriminologisk kontext. Avgränsningen blir därför inte att djupt studera True Crime som ett universellt samhällsligt fenomen utan specifikt som ett populärkulturellt intresse och vad intresset kan bero på utifrån perspektiv från både konsumenter och kreatörer. Den sociologiska och kriminologiska anknytningen sker därför i analysen, diskussionen och reflektionen kring varför och vad det betyder att verkliga historier om brott har blivit en del av populärkulturen och vad som motiverar konsumtionen.

Utifrån de svar som ges, den tidigare forskning som finns samt utifrån sociologisk och kriminologiskt relevant litteratur, kan jag i diskussionen lyfta olika infallsvinklar till just den frågan. Avgränsningen blir därför inte en särskild specificering av frågeställning eller att skapa en laserskarp forskningsfråga och ett tillvägagångsätt som är extremt specifikt. Avgränsningen sker snarare i hur jag i diskussion och resultat väljer att lägga särskilt fokus på vissa infallsvinklar och hur dessa relateras till True Crime som populärkulturellt fenomen. Exempelvis sker avgränsningen i relation till vilka mönster jag kan finna och väljer att lägga

fokus på i svaren hos konsumenter och kreatörerna och vad dessa kan tyda på och hur de relateras till tidigare forskning och tidigare hypoteser.

Metod

För att besvara min frågeställning hur kommer det sig att True Crime har blivit ett populärkulturellt fenomen och vad kan det ha för påverkan på synen på brott? Vad är det som motiverar konsumenter till att konsumera True Crime och kreatörerna till att skapa True Crime media? Vilka sociologiska samt kriminologiska teorier och hypoteser kan användas för att förklara fascinationen för True Crime så har jag använt ett antal metoder. De slutsatser jag drar och diskussioner jag gör kring True Crime som fenomen inom populärkulturen baseras på tidigare vetenskaplig forskning vilket lägger en valid grund att stå på om vi nu ska anta att True Crime faktiskt har växt som fenomen och hjälper mig att förstå den insamlade datan. Jag använder mig alltså av tidigare forskning och media för att förstå konsumtionen av True Crime. För att hitta tidigare forskning har jag använt LUB search som främsta sökmotor samt även google. Nyckelord såsom ”True Crime”, ”morbid fascination”, ”crime and popular media” matades in för att hitta relevant forskning. Anledningen till att jag använde det sista begreppet var för att hitta forskning som presenterade brottslighets betydelse för populärkulturen och media. Tidningsartiklar, rapporter och andra artiklar har även använts för att skapa en bild av hur True Crime presenteras och diskuteras i media och för att hitta vidare exempel på forskning och diskussioner kring dess växande popularitet.

Den andra delen av frågeställningen, där fokus ligger på vad som motiverar konsumenter och kreatörer av True Crime media, har jag använt mig av ett huvudsakligt kvalitativt tillvägagångssätt där jag värderade den subjektiva uppfattningen och åsikten bakom drivkraften hos kreatörer och konsumenter. Studien genomfördes genom att ställa frågor till både konsumenter och kreatörer med huvudsakligen öppna frågor som gav rum för reflektion. För att nå relevanta respondenter, vars svar kan bedömas representera True Crime-konsumenter och kreatörer som helhet, så valde jag att fokusera särskilt på just podcasts. Anledningen är att de Svenska True Crime podcasterna har en större mängd följare med ett specifikt och nischat intresse för True Crime. Det blev även lätt att nå fansen då flera podcasts har dedikerade grupper på Facebook och dessa fan-grupper använde jag för att nå ut med en enkät med förhoppningen om att få en hög svarsfrekvens.

Det finns även en eller flera personer bakom varje podcast som kan ge värdefulla insikter kring skapandet av True Crime media och som har en förståelse för fenomenet som helhet. Jag ser då att jag då kan sätta podcastfenomenet i relation till True Crime som en relevant representation av konsumtion och skapande. Jag får då en helhet genom att samla information och data både från dess fans och från kreatörerna. Därför anser jag att fokuset på just respondenter från podcasts är rimligt när jag senare diskuterar frågeställningen. Om vi ser podcastkulturen som representativ för True Crime-intresset som helhet så blir denna forskning ytterst relevant i diskussionen kring motivationen för konsumtion och skapande.

Jag har konstruerat en enkät som fokuserar på bland annat vad som lockar individer till att konsumera True Crime, vad de tror att dess popularitet som kulturell medial yttring beror på, samt frågor som inkluderade kön, ålder, samt rädsla för och erfarenhet av brott. Enkäten innehåller både frågor där enkätrespondenterna fick reflektera i frisvar samt svar med begränsade alternativ. Huvudfokusen låg särskilt på de öppna frågorna.

Denna enkät har sedan publicerats i två True Crime relaterade Facebookgrupper för att nå de individer som är del av den subkulturen. Intresset för att svara var väldigt stort och efter drygt 5 timmar hade 153 svar registrerats och därefter stängdes enkäten. Detta för att ha ett underlag som var lagom omfattande för att kunna bearbetas från ett kvalitativt perspektiv.

För att få syn på kreatörernas drivkraft och tankar, har jag via e-mail kontaktat fem skapare av True Crime podcasts och informerat om min uppsats, samt frågat om de kunde tänka sig att besvara några intervjufrågor. Syftet med intervjufrågorna var att få en kunskap och förståelse kring vad som motiverar och intresserar kreatörerna av True Crime media samt vad de tror, tycker och tänker om fenomenet och vad de tror lockar deras lyssnare. Fyra av de tillfrågade kreatörerna ställde upp och besvarade mina intervjufrågor via e-mail.

Tillsammans skapar dessa två metodologiska tillvägagångsätt såväl kvalitativ som kvantitativ data som sedan ligger till grund för diskussionen och analysen.

Syftet med arbetet är att förstå vad som motiverar konsumenter och kreatörer av True Crime, vilket i sin tur kommer besvaras genom att direkt söka svar hos just de grupperna som frågeställningen specifikt frågar efter. Även diskussionen kring True Crimes växande popularitet kommer att besvaras genom tidigare forskning och teorier kring ämnet där teman såsom morbid fascination, brott i populärkulturen och True Crime kopplar syftet till datainsamlingen. Med hjälp av kurslitteratur och forskning så finns det en relativt tydlig

anknytning till sociologiskt och kriminologisk teori. Denna uppsats är först och främst en tematisk analys där syftet är att analysera mönster i True Crime konsumtion och popularitet och diskutera dessa utifrån forskning av både psykologisk, sociologisk och kriminologiskt slag.

Urval

För att avgränsa studiens datainsamling så bestämde jag tidigt att lägga fokus på de grupper av individer som har ett särskilt intresse av True Crime. Detta både för att tiden inte räcker till för att forska över vad allmänheten tycker och tänker men även för att svaret på min frågeställning ligger i den subjektiva upplevelsen hos de som konsumerar och skapar True Crime. Därför anser jag att det är rimligt att ha ett urval av individer som har ett särskilt intresse eller en särskild involvering i konsumtionen och skapandet av True Crime relaterad media och underhållning. I Howard Beckers bok *Tricks of the trade* (Becker 2008, 78) diskuteras det hur poängen med ett effektivt urval är att försöka skapa en möjlighet att generalisera utifrån, i relation till hela samhället, en mindre mängd exempel. Becker kritiserar även slumpmässiga urval och potentialen till konsekvenser om man gör fel. Därför anser jag att det är en bra lösning att försöka hitta en representativ grupp.

I fallet av denna studie så är den gruppen just individer som har ett speciellt intresse av True Crime samt individer som är kreatörer av True Crime. Detta intresse blir relevant då jag undersöker varför dessa True Crime fantastiker väljer att ägna sin fritid och i vissa fall även sitt arbetsliv till detta fenomen. Det blir som ett sorts stickprov där vi extraherar åsikter och tankar kring True Crime fenomenet hos dem som är mest insatta och fascinerade av ämnet. I och med att de väljer att konsumera True Crime och aktivt deltar i diskussioner, exempelvis i Facebook- grupper, så ser jag en potential till att de även har en förståelse kring True Crime som fenomen och inte bara en insikt kring sin egen personliga fascination.

Datainsamlingen och urvalet speglar alltså det som jag forskar om. När det gäller urval av tidigare forskning har jag använt ett antal rapporter, artiklar samt relevant kurslitteratur och vetenskapliga teorier och annat material som lyfter intressanta hypoteser och diskussioner kring varför True Crime har blivit ett så pass stort populärkulturellt fenomen som det har blivit.

Material & Analys genomförande

De verktyg som använts för att samla in data under den metodologiska delen är både av kvalitativt och kvantitativt slag. För att samla in data kring vad som fascinerar konsumenterna av True Crime, blev verktyget en såväl kvalitativ som kvantitativ enkät med målet att samla in så många svar som möjligt. Denna enkät publicerades sedan i två Facebookgrupper med fokus på True Crime. Frågorna som ställs fokuserade på varför individer väljer att konsumera True Crime, vad de tror lockar, hur de tror konsumtionen av True Crime media påverkar synen på brott, samt hur lång tid de spenderar att exempelvis lyssna, läsa eller titta på True Crime relaterad media. Anledningen till att frågorna ställs som de gör är för att svaren som kan samlas är nära relaterade till frågeställningen och målet med syftet. Enkäten bestod av huvudsakligen öppna frågor där respondenterna fick reflektera fritt och ge sin egna subjektiva uppfattning.

Vidare användes även en kvalitativ strukturerad intervjumetod via e-mail där jag kontaktat och nått kreatörer av ett antal podcasts. Här ställdes mer öppna men planerade och strukturerade frågor kring varför respondenterna väljer att skapa True Crime media, vad som lockar dem samt vad de tror lockar konsumenterna. Alan Bryman (2008 228-231) tar upp en del fördelar och nackdelar med både enkäter och intervjuer. Bryman menar exempelvis att enkäter har fördelen att den går snabbt att administrera, frågorna varierar inte baserat på intervjuare och enkäterna kan besvaras när respondenterna har tid. Hursomhelst så finns potentialen till nackdelar då vemsomhelst kan svara på enkäten och lättare svara oärligt. Allt för många frågor kan skrämja bort respondenter och man har inte möjlighet att observera beteende och omgivning på samma sätt som med en intervju. Många utav dessa nack- och fördelar finns även i min intervjumetod då den kommer genomföras via mail. Möjligheten till öppna och reflekterande frågor gavs i både intervjuerna och enkäten.

När tillräckligt med data har samlats in så stängdes enkäten ner och intervjusvaren sammanställdes. Arbetsmetoden är sedan att analysera och diskutera den data som samlats. Denna diskussion kommer att grundas i tidigare forskning och svaren på enkäten och intervjun. Utifrån denna diskussion kommer även analys av data genomföras med målet att utifrån kriminologisk och psykologisk litteratur och tidigare forskning diskutera vad som lockar och fascinerar både konsumenter och kreatörer av True Crime media. Det blir på så vis en kvalitativ analys av datamaterial där målet är att diskutera respondenternas svar och

analysera vad de betyder i relation till syftet och frågeställningen. Det kan även ses som en textanalys då uppsatsen kommer inkludera analys av tidigare forskning och litteratur och hur det förhåller sig till det överhängande syftet och frågeställningen.

Etiskt övervägande

I genomförandet av forskning i Sverige så är det viktigt att följa de grundläggande etiska principerna. I detta fall blir de fyra mest framträdande principerna viktigast. Dessa är *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet* (Bryman, 2008 s.131-132). *Informationskravet* innebär kravet att man som forskare informerar respondenterna eller de individer som är berörda om forskningens syfte. För att uppfylla detta krav så introducerade jag arbetet i en kortare text som både skickades till intervjurespondenterna och som förtext till min enkät. I denna text upplyste jag respondenterna om arbetets syfte och även det faktum att deltagande som respondent är frivilligt och att de har rättigheten att kontakta mig och hoppa av om de känner för detta.

Det andra kravet är *samtyckeskravet* vilket i princip innefattar kravet att deltagarna i en undersökning har rätten att bestämma över sin medverkan och behöver ge samtycke för att man som forskare ska kunna använda deras svar i en forskningskontext. För att uppfylla detta krav i genomförandet av enkäten så klargjorde jag i den föreliggande introducerande texten att det aktiva valet att svara på enkätfrågorna innebar ett godkännande och samtycke till att de svar som de bidrog med användes i rapporten. Likaså klargjorde jag i e-mailen inför intervjufrågorna att intervjurespondenterna, genom att besvara frågorna och returnera dokumentet med svaren, godkände att svaren i fråga användes i rapporten. Jag tog ytterligare hänsyn till faktumet att intervjurespondenterna var kreatörer av Svenska True Crime podcasts och frågade därför även efter samtycke till att jag i rapporten hänvisade till namnen på deras podcasts.

Efter detta så har vi *konfidentialitetskravet* som innebär kravet att de uppgifter som samlas in om de inblandade personerna behandlas med konfidentialitet och förvaras på en säker plats och används på ett sätt där de inblandade individerna inte kan identifieras. För att uppfylla detta krav valde jag att diskutera enkätsvaren i generaliserade termer baserat på de mönster jag kunde finna i svaren. Därmed undviker jag helt och hållet risken att de medverkande

personernas identiteter röjs. Likaså har jag valt att inte använda svar på frågan om man själv varit utsatt för brott då dessa uppgifter kan uppfattas som känsliga.

I relation till intervjupersonerna så var den ursprungliga planen att möjligtvis inkludera namnet på respondenternas podcasts. Jag valde hursomhelst ganska snabbt att endast referera till svaren utan namn även om samtycke till användning av namn gavs av några av respondenterna. Detta för att undvika risken att överträda de etiska grunderna.

Det fjärde kravet är *nyttjandekravet*. Nyttjandekravet innebär att all den data som samlas in om enskilda personer endast får och ska användas i en forskningskontext och att det är starkt förbjudet att sälja, läcka eller i andra ändamål använda den data som man som forskare samlar in. För att uppfylla detta krav så inkluderade jag en förklaring i förtexterna för både intervjufrågorna och enkäten att deras svar endast kommer användas i en forskningskontext. Jag har heller ingen som helst avsikt att utnyttja eller använda den data som samlas i någon annan kontext än i relation till uppsatsen.

Resultat

Under denna del av arbetet så kommer jag att presentera resultaten av undersökningarna som genomfördes. Målet är att kartlägga de röda trådar som kunde hittas i svaren och presentera dessa utifrån tematiskt relevanta och gemensamma mönster. Målet blir även att presentera svaren i större målade drag då presentation av individuella svar blir alltför svårt då svaren var många. I stället för att titta på varje enskilt svar, så kommer denna del av arbetet presentera de gemensamma egenskaper som kunde tolkas i svaren vars innehåll jag ansåg relevant i den kriminologiska diskussionen. Nedan kommer sammanfattningar av de, enligt mig, mest relevanta teman och resultaten av arbetets genomförande som sedan kommer att diskuteras, fördjupas och analysera i analys- och diskussionsdelen av uppsatsen.

Generell information

De första tre frågorna av enkäten delade syftet att etablera kvantitativ data kring ålder, kön samt hur lång tid som respondenterna uppskattar att de själva spenderar på att konsumera True Crime media dagligen. Utifrån de 153 respondenterna fördelades svaren enligt följande:

Kön	Antal	Andel
Kvinna	147	96,0%
Man	5	3,3%
Annat	1	0,7%

Åldersgrupp	Antal	Andel
15-20 år	14	9,1%
21-30 år	58	37,9%
31-40 år	64	41,8%
41-50 år	14	9,2%
51-60 år	3	2,0%
61+	0	0,0%

Ungefärlig tid dagligen ägnad åt True Crime media	Antal	Andel
Max 30 min	23	15,0%
1 timma	50	32,7%
1,5 timma	28	18,3%
2 timmar	28	18,3%
2,5 timmar	11	7,2%
3 timmar eller mer	13	8,5%

Förståelsen för psykologin och människan bakom brottsligt beteende

I enkäten gav jag respondenterna tillfälle att svara fritt på ett par frågor för att få fram den subjektiva och individuella uppfattningen och åsikten kring de teman som jag forskade om. En av dessa frågor fokuserade på att låta respondenterna svara på vad det egentligen var som fick dem att bli intresserade av True Crime genren. Ett av de gemensamma mönster som jag kunde se i svaren var en fascination av att försöka förstå sig på psykologin bakom en gärningspersons beteende och att försöka förstå sig på människan bakom ett brott. Många respondenter skriver att deras intresse började med en fascination av att förstå vad som för dem är irrationellt beteende.

”Det är en typ av skräckblandad förtjusning” skriver en respondent och just det citatet är enligt mig en bra sammanfattning av den generella konsensusen hos många. Intresset för True Crime har enligt dem uppstått på grund av en fascination för att förstå psykologin bakom skräckinjagande brott. Detta var det mest tydliga mönstret i frisvaren och även relevant utifrån kriminologiska och psykologiska perspektiv såsom diskussionen kring morbid curiosity (Oosterwijk, 2017) och sökandet efter negativt stimuli.

Även podcast kreatörer delade liknande uppfattningar när de funderade kring vad som kan vara grunden till intresset för True Crime. Så här svarar en av kreatörerna *”Jag tror många true crime intresserade är först och främst intresserade av hur människor kan göra så galna saker, att förstå mördare”*. En annan kreatör svarade *”Vi skulle tro att många finner det inressant för att det är så långt ifrån deras egen verklighet. Det väcker många frågor och därför söker man svar”*. Detta tyder på att intresset i grunden baseras på en vilja att förstå det ofattbara, att gräva sig in i psykologin bakom det som är bortom ens egen verklighet i hopp

om att till slut belysas med svar på frågor om människors natur. Det handlar om en vilja att förstå andra människor.

Förberedelse inför fara och hantering av rädsla

En av frifrågorna inkluderade utrymme för respondenterna att reflektera kring inte bara vad som motiverade dem själva till att ägna sig åt True Crime, utan även vad de tror är anledningen till genrens växande populärkulturella status. Ett återkommande tema i en del av svaren på den frågan innefattar en uppfattning av att konsumtionen av True Crime kan ha en potentiell förberedande effekt där man själv sätter sig in i en offerposition och bedömer faran. Det talar här för att man finner en viss trygghet i att iaktta hemskheter från en säker distans, samtidigt som man på detta sätt kan skapa en känsla av att vara förberedd om det skulle hända en själv något. Ett exempel på detta är svaret *”Det finns en trygghet att som kvinna kunna tänka kring vad det värsta som kan ske är och att förbereda sig inför det”*. Det finns flera liknande svar som tyder på att rädslan för att bli ett offer motiverar ett analytiskt synsätt där individer bedömer värsta möjliga situationen och hur de själva skulle agera och hur de kan förhindra att det faktiskt sker. *”Man vill veta vad man ska vara rädd för”* och *”jag tror det är en överlevnadsdrift. Genom att närma oss det vi fruktar mest så bearbetar vi de trauman som vi kan utsättas för”* är några utav de många svar som bekräftar idén att True Crime kan ha en effekt på hur individer hanterar sina rädslor. *”Jag tror att det är vanligt att som tjej vilja lära sig vilka situationer och människor som behöver undvikas”* är ännu ett svar som exemplifierar ett befintligt mönster i svaren. Genom att gräva i psykologin bakom ett brott så finns en potentiell möjlighet att lära sig vilka varningstecken som kan finnas och hur man undviker dessa.

True Crime är spännande

En uppfattning som de flesta delade är att True Crime är populärt för att det är spännande. *”Det är lite som med skräckfilmer, trots att man blir rädd och äcklad så är det svårt att sluta titta”* och *”Det finns en spänningen i att veta vad vi människor är kapabla till”* är några av de många svar som delade detta perspektiv. I grunden existerar True Crime som en form av underhållning och respondenternas svar tyder på att det är spänningen och fascinationen för det morbida som lockar. *”Att lyssna eller se på människor som berättar om ett brott som begåtts kan bli som en actionfilm eller som att läsa en deckare. Det blir en typ av underhållning eftersom det för merparten av oss är så otänkbart att utsätta någon för det vi*

hör berättas". Denna fascination av att förstå det otänkbara kan förklaras i relation till Randall Collins teori om social kalkyl (1992) där Collins diskuterar hur brott bryter mot interna moraliska och konsekventa övervägningar och blir därför svårare men även intressantare att försöka förstå. Teorin om The Thrill blir här även ytterst relevant i diskussionen kring brotts förförande, spännande och positivt stimulerande effekt.

På frågan gällande vilka brott som respondenterna fann mest fascinerande i True Crime media med möjlighet till flera svarsalternativ, fördelades svaren enligt följande:

Vilken sorts brott fascinerar dig mest i True Crime media?	Antal	Andel som svarat detta alternativ
Mord	149	97,4%
Våldsbrott	62	40,5%
Gängkriminalitet	13	8,5%
Bedrägerier	29	19,0%
Ekonomiska brott	11	7,2%
Internetrelaterade brott	33	21,6%
Stalking	83	54,2%
Kidnappning	108	70,6%
Sexuella övergrepp	52	34,0%
Våld i nära relationer	59	38,6%
Annat	5	3,2%

Rädslan för att utsättas för brott hos True Crime konsumenter

Av de som svarade på enkätundersökningen så svarade 53,6% (82 st) att de själva var oroliga för att utsättas för brott, 43,1% (66 st) svarade att de inte var det och 3,3% (5 st) svarade att de avstår från frågan.

De respondenter som svarat ja på frågan, ombads svara på vilken sorts brott de var oroliga för att utsättas för och svaren fördelades enligt följande (86 svar):

Om ja - vilken sorts brott?	Antal	Andel som svarat detta alternativ
------------------------------------	--------------	--

Mord	37	43,0%
Våldsbrott	50	58,1%
Gångkriminalitet	10	11,6%
Bedrägerier	13	15,1%
Ekonomiska brott	11	12,8%
Internetrelaterade brott	24	27,9%
Stalking	48	55,8%
Kidnappning	32	37,2%
Sexuella övergrepp	70	81,4%
Våld i nära relationer	28	32,6%
Annat	3	3,6%

På frågan om respondenterna finner att True Crime ibland kan vara otäckt svarade 84,3% (129 st) ja och 15,7% (24st) svarade nej. Av de respondenter (129 st) som svarat ja på att de finner True Crime otäckt ibland, fördelades svaren kring vilka brott som skrämmer dem mest, med möjlighet till flera svarsalternativ, enligt följande:

Om ja - vilken sorts brott skrämmer dig mest?	Antal	Andel som svarat detta alternativ
Mord	80	62,0%
Våldsbrott	61	47,3%
Gångkriminalitet	22	17,1%
Bedrägerier	6	4,7%
Ekonomiska brott	4	3,1%
Internetrelaterade brott	25	19,4%
Stalking	71	55,0%
Kidnappning	73	56,6%
Sexuella övergrepp	110	85,3%
Våld i nära relationer	80	62,0%
Annat	5	3,8%

True Crimes påverkan på synen på brott

På enkätens avslutande fråga så bad jag respondenterna att reflektera över vad de tror konsumtionen av True Crime och dess populärkulturella inflytande kan ha för effekt på människors syn på brott. Denna fråga fick en stor mängd olika, både positivt och negativt

vinklade svar och reflektioner. En aspekt som återkommer frekvent är förståelse för såväl offer som förövare och en insikt i vad det finns för typer av människor ute i verkligheten. *”Det kan öka medvetenheten av verkligheten och öka förståelse för såväl offer som förövare”* skriver en respondent. *”Jag tror det öppnar upp människors syn på samhället. Att allt inte är en dans på rosor och att det finns sjuka människor i vårt samhälle”* skriver en annan. Denna förståelse kan enligt många respondenter ha en positiv effekt då konsumtionen av True Crime kan lära individer vilka varningstecken man borde se upp för. Så här skriver några respondenter som exemplifierar denna konsensus

”Man kan bli mer uppmärksam på när något är fel. Till exempel att man kan se signaler på att någon blir utsatt för våld i nära relationer”, “Jag tror att många blir mer medvetna om hur gärningsmän kan agera och känner att de har en större kontroll för att kunna se till att själv inte bli utsatt” och *”Jag tror det har en positiv påverkan då man lär sig en del och kan på så sätt undvika vissa situationer”*. På detta vis blir även effekten att man får en förståelse för vilken sorts person som kan tänkas begå brott och vilken sorts person som är ett potentiellt offer. Detta menar många respondenter kan bidra till att man lär sig hur man ska undvika att bli ett offer.

Det finns även en konflikt i svaren mellan huruvida det inflytande True Crime har i populärkulturen potentiellt ökar respekt, fokus och förståelse för brottsoffer och händelser, eller om det helt enkelt har en avtrubbande effekt där ett hemskt brott reduceras ner till en underhållande historia. *”Faktiskt så tror jag att det kan ge ett ökat fokus på brottsoffret på ett positivt sätt. I alla fall många av de poddar jag lyssnat på fokuserar mycket på brottsoffret, mer än vad det görs i nyhetsmedier”* och *”Jag tror att det kan skapa förståelse för brottsoffren, när det blir känt vad dessa utsatts för eller hur de upplevde situationen”* skriver några utav respondenterna. Andra skriver så här *”Jag tror också att det kan ha en avtrubbande effekt. Att samtal och beskrivningar kring grova våldsbrott blir del av vardagen och att man inte har samma respekt inför brotten eller för de drabbade”* samt *”Tror det kan göra en avtrubbad, jag själv kan liksom tänka på och prata om mord utan att känna rädsla, chock eller liknande. Även om jag såklart tycker att det är fruktansvärt så blir det inte så makabert för mig”*. Svaren tyder på att respondenterna upplever att konsumtionen av True Crime ger en ökad förståelse kring omständigheterna och de inblandade individerna vid ett brott men även en potentiellt avtrubbande effekt där brott och makabra eller morbida historier och tankar normaliseras.

En liknande fråga ställdes även till intervjupersonerna för att få insikt kring vad kreatörerna har för perspektiv på hur True Crime påverkar synen på brottslighet och om de känner att de bär på ett ansvar. *“Vi som arbetar med true crime har definitivt ett ansvar här. För vilka fall vi väljer att ta upp, och hur vi väljer att berätta om dem, påverkar människors bild av vårt samhälle. Därför tycker vi att det är viktigt att spegla verkligheten.”* skriver en av intervjupersonerna. *“En effekt tror jag är att förståelsen (men inte acceptansen) kan öka”* skriver en annan. Alltså så finns det ett mål att skapa förståelse och att suddas ut gränsen mellan underhållning och kunskap och i det finns även ett ansvar.

Diskussion & Analys

Information Gap Theory

I resultatet av enkäten, i relation till frågan där respondenterna fick fundera kring vad som lockade dem själva till att konsumera True Crime, så fanns det ett särskilt tydligt mönster. Detta mönster bestod av en stor gemensam tendens i svaren där många respondenter beskrev hur de fascinerades av den psykologiska förståelsen för irrationellt beteende. Fascinationen grundar sig i att förstå något som ligger bortom ens egen verklighet (Scherman, 2019) och att gräva fram detaljer som media inte framhäver med möjlighet att få en blick in i världen av brott. Information gap theory (Oosterwijk, 2017) kan potentiellt förklara denna fascination av detaljerna som inte presenteras i media då det aktiva sökandet efter brottmedia kan fylla gapet mellan vad man vet och vad man vill veta. *“Jag tror många TC-intresserade är först och främst intresserade av hur människor kan göra så galna saker - att försöka förstå mördare”* skriver en av kreatörerna när han svarade på frågan kring vad han tror lockar konsumenter till True Crime genren. Respondenten är kreatör av en stor mängd podcasts med fokus på verkliga brotts historier. Just detta intresse av att försöka förstå mänskligt avvikande beteende är något som motiverar konsumtion av True Crime. *“Jag har alltid haft ett intresse för vad som får folk att agera som de gör”, “Det är fascinerande att läsa om de råa detaljerna”* skriver två utav enkätrespondenterna och den stora majoriteten reflekterar på ett liknande sätt. Fascinationen grundar sig just i att förstå en ofattbar händelse och fylla gapet som finns mellan vad man vet och inte vet.

Social Kalkyl

Enkätsvaren från konsumenterna tydde även på att den stora majoriteten fascinerades av specifikt mord och våldsbrott när de konsumerade True Crime. Detta kan möjligtvis bero på att omständigheter, så som gärningspersonens motiv och andra liknade aspekter, kring mord i vissa fall, har en tendens att vara svårt att förklara och förstå när det saknas tydliga sociologiska förklaringar till varför en individ väljer att ta en annans liv eller väljer att skada någon annan. Att medvetet skada någon annan eller beröva någon annan livet är svårt att förstå och sätta i en sociologisk kontext. En intressant teori som kan förklara detta är social kalkyl (Collins, 1992 s. 115-117) som diskuterar mord som ett agerande som saknar en intern social kalkyl hos förövaren. Alltså så spelar konsekvenserna inte någon roll för gärningspersoner som begår våld och mord vilket jag anser exemplifieras tydligt av den icke existerande korrelationen mellan dödsstraff och minskad mängd mord (Collins, 1992). Mördare kommer alltid att mörda oavsett konsekvenser eller samhällsligt förebyggande metoder. Inte ens dödsstraff kan avskräcka. Vi kan med denna kunskap försöka förklara varför brott och särskilt morbida fall av mord och våldsbrott är så lockande. Det handlar alltså om att förstå en händelse som bryter mot människans natur, att förstå det som går emot vår egen moraliska och etiska kompass. De flesta människor tenderar att överväga konsekvenser och moral bakom sina ageranden innan de agerar. När vi då läser eller lyssnar på historier som presenterar individer som bryter mot den inbyggda värderingen så fascinerar vi av att förstå historien. Vad skiljer en själv från de monster som mördar och brukar våld?

The Thrill

På frågorna gällande vad som fascinerade respondenterna och vad de tror är anledningen till att True Crime är populärt så kom reflektioner kring brottsmedias spännande natur upp. ”*Det är en typ av skräckblandad förtjusning*” svarade en av respondenterna på enkäten och många svar hade ett liknande perspektiv. Anledningen varför jag tar upp just detta citat igen är för att det enligt mig visar på just det som diskuterades i relation till teorin om The Thrill (Katz, 1988). Brott säljer och historier om brott konsumeras för spänningen och det lockande i det makabra. Spänningen finns i att förstå situationen och de inblandade människorna och att observera en morbida situation från en säker plats. ”*Jag tror de lockar på samma sätt som en skräckfilm*” skriver en respondent på enkäten och ett flertal tar upp jämförelsen med skräckfilmer. En artikel i den referentgranskade sidan *frontiers in psychology* (2019) diskuterar just den psykologiska förklaringen till skräckfilmers lockande natur. Sammanfattningsvis så finns det enligt artikeln en korrelation mellan morbida och

skräckinjagande historier och media med en känsla av ovisshet, spänning och skräckblandad förtjusning. Det finns enligt artikeln något stimulerande med att bygga upp en spänning och fasa för att sedan lösa upp denna. Katz teorier om The Thrill stärker denna ide med brotts stimulerande och spännande effekt. På ett liknande vis kan detta kan i sin tur ge ännu ett förklarande perspektiv till varför individer väljer att konsumera brottsrelaterad underhållning och media. Det finns en spänning i den uppbyggande fasan i morbida historier där vi potentiellt placeras oss själva i offrets position för att sedan finna lättnad och lugn i faktumet att vi själva är säkra och endast observerar fasan från ett säkert avstånd. Det förförande och positivt stimulerande med brott lockar till konsumtion.

Morbid Fascination

True Crime media består ofta av vad som är brutala, makabra eller skrämmande historier om offer och likaså om gärningspersoner. I många fall så presenteras omständigheterna kring brottet i detaljrika beskrivningar som inte går att få tag på i andra medier. Dessa detaljer har en tendens att vara väldigt blodiga och våldsamma. Trots den avstötande naturen i många utav True Crimes teman och subjekt så fascinerar ändå stora mängder människor och många klassar sig själva som True Crime fantaster.

Individer som konsumerar True Crime motiveras av just den skräckblandade förtjusningen och spänningen i det mörka och obehagliga. *"Det är lite som med skräckfilmer, trots att man blir rädd och äcklad så är det svårt att sluta titta"* svarade en respondent på frågan kring vad som fick dem att bli intresserade av True Crime genren. Det fanns många liknande svar som tar upp den hophängande dualiteten mellan vad som kan vara "läskigt" och "äckligt" eller bortstötande och vad vi tycker är spännande och intressant. Oosterwijks diskussion om morbid nyfikenhet (2017) diskuterar just hur individer har en tendens att dras till negativt stimuli och att något kan vara både obehagligt men intressant på samma gång.

Den morbida nyfikenheten som ligger bakom konsumtionen av brottsrelaterad underhållning såsom True Crime podcasts, dokumentärer eller böcker existerar i en nästan paradoxliknande dualitet. Trots fränstötande subjekt och teman så finns det ändå något som lockar individer till att aktivt söka dessa historier och ta del av fasan som vi tydligt kan se på enkätresultaten. Det är en skräckblandad förtjusning. Den förutnämnda morbida nyfikenheten forskades även om av Edwards & Emily (2020).. Författarna argumenterar för ett fenomen som de kallar "Perceptual Curiosity". Detta kan i princip sammanfattas som en fascination av händelser som är eller har varit del av en persons egen omgivning. Något som potentiellt står oss nära. Det är

även en form av fascination av att förstå och ta del av någon annans upplevelse och att sätta sig in i deras situation. På liknande vis kan man förklara den attraktion True Crime har. Att konsumera brottsrelaterad media är ett sätt att få en inblick i en historia som vi som människor kan relatera till om det så är genom rädsla eller fascination. En utav podastkreatörerna svarade såhär *”Det är ingen påhittad historia utan det har Faktiskt hänt. Det finns anledning att diskutera det och fundera över vad som gått fel. När det dessutom drabbat någon som man själv känner igen sig i, eller hänt i närheten av där man bor, då blir det plötsligt extra intressant. Man kan känna ”det kunde ha varit jag”. Och om det var jag. Vad skulle jag ha gjort?”*. True Crime konsumtion har även en kraft att få oss att sätta oss in i situationen och få en inblick i både offrets och gärningsmannens tankar och motiv och i den förståelsen av en situation, händelse och de inblandade partierna ligger just *”Perceptual curiosity”*.

Kvinnor och True Crime

True Crime har konsumenter i alla möjliga åldrar och med ofta individuella och personliga motiv till hur deras konsumtion började. Hursomhelst så kunde jag utifrån min forskning se en klar överrepresentation av kvinnor bland True Crime konsumenterna. Min enkät visade på att hela 96,1% av de som svarade på enkäten var kvinnor. Tidigare forskning inom True Crime, begränsad som den är, visar på en liknande trend när det handlar om True Crime konsumtion (BBC, 2017), (SR, 2018). Det finns en tydlig överrepresentation av kvinnliga True Crime konsumenter. Tidigare forskning tog särskilt upp tanken av att True Crime är ett sätt att bemöta sina rädslor och att förbereda sig inför dem. Enkätsvaren stärker denna ide. Exempelvis svaret *”Det finns en trygghet att som kvinna kunna tänka kring vad det värsta som kan ske är och att förbereda sig inför det”* där respondentens svar visar på en direkt korrelation mellan att vara kvinna och att förbereda sig inför det potentiellt värsta scenariot. Eller svaret *”Genom att närma oss det vi fruktar mest så bearbetar vi de trauman som vi kan utsättas för”* som likaså visar på en korrelation mellan True Crime konsumtion och dess koppling till överlevnadsdrift och att möta sin egen rädsla.

Detta svar exemplifierar en av de potentiellt stora anledningarna till True Crime fascination. Det handlar om en utforskning av en morbida historia, något som faktiskt hänt och något som skulle kunna hända vem som helst. Vi motiveras av det som ligger oss nära, det som ligger nära vår mänskliga natur. Vi sympatiserar och känner empati med offren och ibland till och med gärningspersonen och vi tänker hur vi själva skulle agerat i en sådan situation. Fasan blir till nyfikenhet och nyfikenheten ger oss kunskap som vi kan använda i vår egen

verklighet. En kunskap som kanske skulle kunna ha en avgörande effekt på en situation vars omständigheter balanserar mellan liv och död.

True Crimes potentiella påverkan på brottssynen

En fråga som jag tror vi alla ställer oss och kontemplerar över är vad för påverkan True Crimes växande populärkulturella inflytande kan ha på vår och samhällets syn på brottslighet och offerskap. True Crime är en genre som har kritiserats i media och debatter som en försköning av brottslighet och offerskap samt en omoralisk underhållningsform formad ur lidande och tragedi (Svt, 2019). *”Vi som arbetar med True Crime har definitivt ett ansvar här. För vilka fall vi väljer att ta upp, och hur vi väljer att berätta om dem, påverkar människors bild av vårt samhälle. Därför tycker vi att det är viktigt att spegla verkligheten”*. Så här reflekterade en av podcastkreatörerna när de frågades om vilken effekt de tror True Crime kan ha på människors syn på brott. Kreatörerna menar att de finner att de bär ett ansvar inte bara i vilka fall de presenterar men även hur. Just denna kreatör som citeras anser att det finns en vikt i att försöka vara ärlig och spegla den värld vi lever i och att inte hamna i fällan av att endast presentera det som *“skapar bra rubriker”*. Att skapa underhållning av brottsrelaterade händelser skapar en risk att bilda en romantiserande aura kring en morbid och skrämmande situation. Frilansjournalisten och den Augustvinnande författaren Anna Charlotta Gunnarson diskuterar i en krönika (vi, 2020) hur psykopatiska brottslingar så som seriemördare blir kultförklarade. Detta kan exemplifieras i hur historiens mest ökända seriemördare talas om än i dag och har givits nästan mytologiska namn av media och i populärkulturen till en punkt då de blivit nästan mer än människor. Namn så som Golden State Killer, The Night Stalker eller Co Ed Killer är bara några utav den nästan oändliga mängden namn som givits till mördare och brottsförövare. På liknande vis kan faran finnas att underhållningsmedia som diskuterar brott så som True Crime kan leda till en förskönande syn på brottslighet. Så även om True Crime media kan ge ett förstående och belysa kriminalitet under ett analytiskt ljus så finns potentialen till att kriminalitet även belyses under ett negativt eller oroväckande ljus när det presenteras i en underhållnings kontext

Förslag till framtida forskning

Anledningarna till True Crime konsumtion är många och olika. I vissa fall är det helt baserat på ett individuellt intresse. Men min forskning samt även tidigare diskussioner och forskning kring ämnet kunde ändå hitta mönster, förklaringar och intressanta hypoteser och analyser vad gäller den lockelse True Crime har på människor idag. Denna uppsats har tagit upp och diskuterat de som jag ansåg var de mest framträdande, relevanta och tydliga potentiella förklaringarna samt diskuterat den eventuella effekt True Crime kan ha på synen på brott. Det finns hursomhelst mycket kvar att forska om inom ämnet. Min rekommendation är att studera True Crime fenomenet i ett vidare perspektiv genom en längre tid där man intervjuar större mängder kreatörer, konsumenter samt även potentiella individer som drabbats negativt av True Crime. Genom att låta denna studie samla in stora mängder resultat över en längre tid så kan vi även få en tydligare bild av utvecklingen och vart True Crime är på väg som populärkulturellt fenomen. Det hade även här varit intressant att få direkta och fördjupade perspektiv från dem vars nära och käras tragedi har blivit en del av underhållningsmedia och vad dessa personer tycker om fenomenet. Det skulle även varit rimligt att man studerar den potentiellt psykologiska avtrubbade effekten som konsumtion av brottsrelaterad media eller underhållningsmedia kan ha och därmed kartlägga tydligare vilken påverkan det faktiskt har på vår syn på brott.

Slutsats

Frågeställningen som arbetet diskuterade och forskade om handlade om vad som lockar individer till att konsumera och skapa True Crime media och vad för betydelse det kan ha för synen på brott. Genom en tematisk analys av enkät och intervjusvar så kunde jag hitta teman i svaren som kunde anknytas till sociologisk och kriminologisk teori. Exempel på dessa var hur individerna påstod sig lockas av psykologin bakom brottslingar, att förbereda sig inför potentiell fara samt för att True Crime hade en lockande och spännande effekt som jämfördes med den effekten som skräckfilmer kan ha. I diskussionen kopplade jag dessa teman med kriminologisk, sociologisk och psykologisk forskning. Exempelvis så diskuterade jag fascinationen av True Crime media i relation till morbid nyfikenhet (Oosterwijk, 2017) samt även i relation till brotts spännande, romantiserade och positivt stimulerande natur (Katz, 1988). Jag diskuterade även anledningen till att våldsbrott och sexualbrott var det som fascinerade konsumenter och kreatörer av True Crime media mest. Här fann jag relevanta och intressanta diskussioner i relationen mellan våld och sexualbrott och hur detta bryter mot vår inbyggda sociala övervägning av konsekvenser och moral (Collins, 1992) och därför blir det mer intressant att läsa om. Slutligen diskuterade jag den potentiella problematiken med att göra underhållningsmedia av brott.

Källor:

BBC radio 4. True Crime: Five reasons why women love it. *BBC*.

<https://www.bbc.co.uk/programmes/articles/5BQCFMQd3mPqj7YT4hlvdCL/true-crime-five-reasons-why-women-love-it>

Becker, Howard. 2008. *Tricks of the trade*. 1 Uppl. Stockholm: Liber AB

Boorsma, Megan. 2017. The Whole Truth: The Implications of Americas True Crime Obsession. *Elon Law Review* 9(1-2): 209-225

Bryman, Alan. 2008. *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2. Uppl. Stockholm: Liber AB.

Collins, Randall. 1992. *Den sociologiska blicken*. Lund: Studentlitteratur AB

Edwards, Emily. 2020. Morbid Curiosity, Popular Media, and Thanatourism. *Australian journal of Parapsychology* 20(2): 113-138

Hibombo, Abdul. 2019. Mediaforskare om true crime genre: Talar till våra värsta mardrömmar. *Svt nyheter*. 11 mars

<https://www.svt.se/kultur/true-crime-genren>

Katz, Jack. 1988. *Seduction of crime: A chilling exploration of the criminal mind from juvenile delinquency to cold blood murder*. New York: Basic Books

Larsson, Markus. 2017. Ond, bråd död-på riktigt. *Aftonbladet*. 15 December.

<https://www.aftonbladet.se/kultur/a/zLgOer/ond-brad-dod--pa-riktigt>

Linskey, Howard. 2017. In *Cold Blood:the story behind the first true crime novel*. *Dead good books*. 4 september

<https://www.deadgoodbooks.co.uk/in-cold-blood-truman-capote-howard-linskey/>

Martin, Neil. 2019. Do you like scary movies? A review of the empirical research on psychological responses to horror films. *Frontiers in psychology*. 18 Oktober

<https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2019.02298/full>

Norgren, Amanda & Sundell Joachim. 2019. Kulturministern om true crime- poddarna: "Finns problem vi måste bemöta". *Svt Nyheter*. 28 November

<https://www.svt.se/kultur/amanda-lind-finns-problem-som-vi-maste-bemota>

Oosterwijk, Suzanne. 2017. Choosing the negative: A behavioral demonstration of morbid curiosity. *PMC*. 6 Juli

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5500011/>

Scherman, Jess. 2019. The psychology behind societys true crime obsession. *Rasmussen university*. 4 augusti

<https://www.rasmussen.edu/degrees/justice-studies/blog/true-crime-obsession/>

Silverdal, Joakim. 2018. True crime mest populärt bland kvinnor. *Sveriges Radio*. 19 September

<https://sverigesradio.se/artikel/7046085>

Sundell, Joachim. 2019. True Crime kritiken växer: Svenska mordhistorier klandras av flera anhöriga. *Svt nyheter*. 20 november

<https://www.svt.se/kultur/true-crime-kritiken-vaxer-svenska-mordhistorier-klandras-av-flera-anhoriga>

Wennstam, Katarina. 2019. Mördare fascinerar-inte kvinnan som blir ihjalskjuten. *Svenska Dagbladet*. 9 Januari

<https://www.svd.se/mordaren-fascinerar--inte-kvinnan-som-blir-ihjalskjuten>

Bilaga 1:

Länk till enkät riktad till True Crime intresserade personer utlagd i två Facebookgrupper: <https://forms.gle/rn5RaEzSCzein1gV7>

Bilaga 2:

Intervjufrågor skickade via e-mail till podcastkreatörer:

- 1. Din/er Podcasts namn**
- 2. Hur började ditt/ert intresse för True Crime och vad är din/er drivkraft som podcastkreatör/er inom genren?**
- 3. Hur vill du/ni beskriva din/er podcast och vilken är din/er tilltänkta målgrupp?**
- 4. Har allmänhetens intresse för True crime förändrats sedan du/ni började din/er podcastkarriär och vad tror du/ni i så fall det beror på?**
- 5. Vad tror du/ni lockar dina/era lyssnare/läsare ? Vad motiverar människor till att konsumera True Crime?**
- 6. Vilken sorts brott upplever du/ni att dina/era lyssnare är mest fascinerade av generellt sett - varför?**
- 7. Vilken effekt tror du/i att True Crime kan ha på människors syn på brott?**

